

Лонух К.В.

к.е.н., ст. викл.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», м. Київ

ГІПОТЕЗА ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ХАЙМАНА МІНСЬКІ: КЛЮЧОВІ ПОЛОЖЕННЯ

Останні десятиліття XX ст. і початок XXI ст. позначилися глибокими трансформаціями в розвитку ринкового господарства, що супроводжувалися, головним чином, змінами у функціонуванні фінансової та грошово-кредитної систем. Їх динамічний розвиток почав активно впливати на господарську систему, її кон'юнктуру, та спричинив низку фінансово-економічних криз, найважчою з яких стала світова криза 2007–2009 рр. Її негативні наслідки досі залишаються не подоланими у розвинутих країнах, що проявляється у слабких темпах економічного зростання, відсутності ефективного попиту, посиленні економічної нерівності тощо.

Особливості виникнення, протікання та наслідки останньої фінансово-економічної кризи породили низку питань до сучасної економічної теорії щодо її здатності попереджати кризи та пропонувати превентивні заходи для уникнення кризових явищ. На основі мейнстріму сучасної економічної науки, теоретико-методологічним фундаментом якого залишається неокласична ортодоксія (незважаючи на значні її модифікації), не вдалося передбачити зародження кризи світової господарської системи. У результаті виникла необхідність пояснити причини виникнення сучасних економічних криз та їх особливостей, спираючись на альтернативні напрямки економічної теорії з метою наукового обґрунтування посилення циклічності господарського розвитку у XXI ст.

Гіпотеза фінансової нестабільності – теорія, яка була розроблена американським економістом Хайманом Мінські, засновником альтернативного напрямку сучасної економічної теорії – монетарного посткейнсіанства. У 1978 р. вчений опублікував статтю під назвою *«Гіпотеза фінансової нестабільності: нове формулювання»*, яка дала поштовх науковим дослідженням циклічності сучасного капіталістичного господарства. Особливість цієї теорії полягає в тому, що, на відміну від неокласичного синтезу, Х. Мінські аналізує грошову економіку як *нестабільну та невизначену у майбутньому* за своєю

природою. «Нестабільність є результатом нормального функціонування капіталістичної економіки» [1, с. 2] – зазначає вчений. При цьому саме фінансові інститути, що є фундаментом капіталістичної економіки, їх діяльність, спричиняють коливання господарської кон'юнктури.

Ключова ідея гіпотези фінансової нестабільності полягає в тому, що кризи породжуються в середині самої капіталістичної системи, а саме через взаємодію банківської системи з іншими економічними суб'єктами (домогосподарствами і бізнесом); існуванням різних часових горизонтів в економічній системі (коротко- і довгостроковий періоди); формуванням відносних цін на капітальні активи та поточний випуск. На особливу увагу заслуговують два останні положення. Ціни на капітальні активи залежать від поточних суджень щодо майбутніх потоків доходів та очікувань розвитку економіки у довгостроковому періоді. Ціни на поточний випуск формуються на основі умов попиту в короткостроковому періоді та ставці заробітної плати. Таким чином, ціни на капітальні активи і поточний випуск, що базуються на коротко- та довгострокових очікуваннях відповідно, стають однією з передумов нестабільності попиту на гроші та інші фінансові активи.

Х. Мінські відроджує важливу для розуміння циклічного розвитку сучасного ринкового господарства ідею Дж.М. Кейнса про те, що пропозиція і попит на гроші залежать від *переваг ліквідності* в той чи той період часу, *очікувань* економічних суб'єктів і *ризиків*. Саме ці положення породжують невизначеність майбутнього розвитку економіки. Діяльність економічних суб'єктів породжує велику кількість фінансових потоків, частина з яких направляється на інвестування, а також з'являється можливість брати кредити. Кредити визначають розміри боргових зобов'язань перед банками, останні намагаються їх реструктурувати через створення фінансових інновацій. Ризики неповернення кредитів створюють передумови для розриву економічних зав'язків, що може призвести не тільки до зниження ділової активності, а й депресії в економіці. Варто зазначити, що саме ризиковані активи, які за допомогою фінансових інновацій перетворювалися з неліквідних активів у ліквідні і виступали предметом купівлі-продажу, зіграли вирішальну роль у розгортанні фінансово-економічної кризи у 2007 р. Як стверджує А. Несветайлова з Лондонського університету, фінансові інститути ма-

ли можливість перерозподіляти ризиковані активи через контроль ризиків і здатність формувати «ліквідність» [2, с. 108]. Власне фінансові інновації почали визначати природу ліквідності активів, але в той же час ігнорувалися реальне виробництво та інвестування, що й призвело до розриву між фінансовою та виробничою системами. Таким чином, кризові явища були породжені самою капіталістичною системою та динамічним розвитком її фінансової підсистеми.

Отже, гіпотеза фінансової нестабільності як альтернативна теорія неокласичному менструму дає можливість аналізувати реальні економічні явища, визначаючи нестабільність, що породжується особливостями сучасної фінансової системи, однією з ключових умов, яка повинна враховуватися при дослідженні циклічності економічного розвитку в цілому.

Список використаних джерел

1. *Minsky, Hyman P. Ph.D. The Financial Instability Hypothesis: A Restatement* (1978). Hyman P. Minsky Archive. Paper 180. http://digitalcommons.bard.edu/hm_archive/180

2. *Несветайлова А.* За пределами политэкономии Мински: ликвидность и финансовые инновации в контексте глобального кредитного кризиса / А. Несветайлова // Вопросы экономики. – 2011. – № 6. – С. 107–122.

Лавриненко В.М.

к.е.н., доцент,

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ІСТОРІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Теоретичні джерела економічної історії формувались під впливом наукових розвідок господарського життя суспільства істориками та економістами, які розпочали становлення її міждисциплінарного змісту. Міждисциплінарність у наукових дослідженнях економічного спрямування означає, з одного боку, перенесення соціально-економічних, управлінських методів, інструментарію за межі вивчення власне економіки, а з другого – взаємодію економістів з іншими науковцями, запозичення їхнього методичного і прикладного інструментарію [1, с. 18].